

Korinin dnevnik

Augustus

13. VIII.

Vrijeme se na Elbi pokvarilo pa smo se nešto ranije vratili na kopno, ali preko Aricije, budući da danas, na **Hekatine ide** u tamošnjem Dijaninom gaju slavimo **Nemoralije**. Rođendan je **Dijane**, božice mjeseca, lova i šuma, te divljih životinja, žena, djece, robova... Zato joj je kralj Servije Tulije, rođen kao rob, na današnji dan posvetio hram na Aventinu. Međutim, u ovo doba godine puno je ugodnije ovdje u Albanskim brdima, pokraj jezera po kojem su nazvani i božica i praznik, nego u vrelom i komaraca punom Rimu. Ovdje joj je hram posvetio Atenjanin Hipolit, Tezejev sin, vjerni božičin sljedbenik koji je više volio lov nego mačehu Fedru. Ona se jadna smrtno zaljubila u njega voljom božice Venere, koja se željela osvetiti Dijani zbog mladićeve naklonosti i prezira prema tjelesnoj ljubavi. Vjerujući da je sin kriv za vezu, otac je u srdžbi izmolio od bogova Hipolitovu smrt pod kopitima konja, no oživio ga je Eskulap, bog liječništva, i doveo u Italiju učinivši ga bogom pod imenom Virbije. Zato u ovo Dijanino svetište konji nemaju pristupa. „Dečki”, i oni mladi slobodni i oni neslobodni svih dobi, večeras časte svoju božicu vodeći procesiju s bakljama oko jezera, a uz njih trčkaraju većinom lovački psi okićeni cvijećem. Na taj ih se dan, doduše, ne smije puštati na lovinu jer je zabranjeno ubijati životinje posvećene Dijani. Žene i robovi također tada imaju slobodan dan pa za večeru kupujemo peciva kod prodavača kojih na sajmu ima u obilju. Dok gledam puni mjesec kako se uzdiže iznad krošanja i baklji koje leluju u tmuni, razmišljam kako tako nježna božica, toliko puna smilovanja prema nezaštićenima, tako okrutnim uvjetima bira svoje svećenike, Virbijeve nasljednike: samo odbjegli rob, koji otrgne granu sa svetoga drveta u središtu gaja, nakon što u dvoboju ubije svoga prethodnika, može postati ‘kraljem njenog gaja’ (*rex Nemorensis*).

17. VIII.

Dok u zoru skakućem pločnikom izbjegavajući lokve od jučerašnje kiše i žurim se po vodu bez koje smo noćas ostali jer sparina ni unatoč pljusku nije popustila, sjećam se da su danas **Portunalije**. U čast Portuna, boga morskih vodenih prijelaza, gaza, luka i vrata, njegov će flamen baciti ključeve, znak Fortunove moći, u vatru na obali Tibera. Međutim, zbog vrućine ću to propustiti. Preskočili smo već i na **kalende u augustu** **Marsove igre** s naumahijama u amfiteatru i lovovima punima egzotičnih životinja u cirku. Njih je radi obilježavanja smrti neprijatelja rimskog naroda, Marka Antonija,

nedavno uveo božanski August, po kojem je i ovaj mjesec, nekad zvan *sextilis*, dobio ime. Preskočili smo i 'kažnjavanje pasa' (*supplicia canum*) **treći dan prije nona**, što mi nije žao jer mi se zavijanje živih pasa razapetih na križeve koje se nosi po gradu uvijek gadilo. Neka su oni zakazali pa su Rim od Gala morale spašavati guske koje sada kitimo zlatom i grimizom, ali ne čini mi se važnim četiri stoljeća kasnije. Pa još po ovoj vrućini i smradu...

21. VIII.

Prekjučer, na *Seoske Vinalije*, posvećene mladom **Jupiteru Liberu**, ovogodišnji se mošt po prvi put smio dovesti u grad, a danas, na *Konsualije*, idemo na gozbu k Luciju i Mlađoj kako bismo taj mošt veselo upotrijebili. Tako su i prvi Rimljani navodno na upravo ovaj dan opili Sabinjane i oteli im kćeri i sestre, naše pramajke. Poznavajući običaje u kući Lucijevog oca Marka, jednoj od najvećih u Rimu zbog čega se vjerojatno mladi Lucije još nije imao potrebu odvojiti, čeka nas duga noć. Zapravo ne volim ovih dana izlaziti navečer jer se otvara *mundus*, prolaz između podzemnog i gornjeg svijeta kroz koji mogu izaći i zli duhovi. Nadam se da će nas zaštititi Kons (*Consus*), bog tajnih nauma i žitnica, koje su također na granici podzemnog i nadzemnog, a danas se otvaraju kako bi se spremio dosadašnji urod. Konsu će svećenik izliti niz ljevanica u vatru, a mi ćemo u njegovu čast dan provesti u Najvećem cirku (*Circus Maximus*), na utrkama konja, konjskih zaprega i mazgi, koji se taj dan izvan cirka ne smiju koristiti za posao, već se kite vijencima i počasno provode ulicama Rima.

23. VIII.

Jučer smo većinu dana preležali odmarajući se od gozbe kod Mlađe, pa nam na današnje *Vulkanalije* i nije bilo toliko teško ustati prije zore kako bismo paljenjem svijeca propisno počeli dan. Odmah ujutro otišla sam na tržnicu i u prolazu gledala kako ljudi love ribe u Tiberu koje će zatim žive baciti u vatru. Cijeli je dan u znaku boga kovača, Vulkana, koji nas, ali osobito žito što sada sazrijeva, čuva od divlje vatre i požara. Zato sam na povratku odmah i povješala odjeću u peristilu kako bi je sunčeva vatra opalila i očistila. Muž ne može odoljeti trkama u Flaminijevom cirku blizu Vulkanova hrama, ali meni je odbojna ideja Marsovog polja u ovo doba godine, vječno vlažnog i punog komaraca unatoč suncu koje prži bez zaštite.

25. VIII.

Današnja svečanost, *Opikonsivije*, zaokružuje niz dana posvećenih osiguranju žetve koja završava. Kao što su ih započele trke u čast Konsa, tako ih kraju privode utrke zaprega koje vuku konji i mazge urešeni trakama i cvijećem u čast Konsove žene, božice obilja, **Ope** (*Ops*). U njenom svetištu u Regiji danas će žrtvu prinijeti vrhovni svećenik (*pontifex maximus*) i vrhovna vestalka zaogrnuta bijelim velom,

jedini koji smiju ući unutra jer se ondje nalazi prolaz do podzemnog svijeta, koji će se danas zatvoriti. Međutim, utrke danas preskačemo: muža opet hvata ona povremena groznica koja trese ljude svakih par dana, toliko česta u Rimu. Zato ću prekosutra, na **šesti dan prije septembarskih kalendi** otići do Vestinog hrama na Forumu uzeti ozdravljujuću vodu iz fontane Juturne, vodene nimfe, ljubavnice boga Jana i majke svih izvora. Taj dan, na **Volturnalije**, slavimo njenog oca Volturna, boga rijeka i samoga Tibera, u nadi da će se muž oporaviti dovoljno da dan proslavimo prema običaju, gošćenjem, vinom i veseljem.

„dečki” – Rimljani se robovima obraćaju riječju *puer* = dečko, a budući da su ide u augustu i dan robova, pretpostavlja se da su u procesiji sudjelovali i robovi

Hekatine ide – *Hecateides Idus*, naziv za ide u augustu kad se osim Dijane, s kojom je povezana preko mjeseca, slavila i Hekata, podzemna božica magije

Jupiter Liber – *Iuppiter Liber* zapravo se smatra verzijom mladog Jupitera, međutim, Vinalije su prvenstveno bile posvećene bogu vina, plodnosti i slobode, Liberu, no s vremenom ih je preuzeo Jupiter te su se pomiješali

Kons – *Consus*, kao muž Ope ponekad se smatra samo varijantom boga Saturna, boga poljoprivrede i sjetve

Najveći cirk – *Circus maximus*, u udolini između Palatina i Aventina, najveći prostor za konjske utrke u Rimu

sextilis = „šesti”, ime šestog mjeseca u godini koja počinje u martu; kao i *quintilis* = „peti”, za julij

Maja Matasović

Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu